

Oponentský posudek bakalářské práce

Pavel Hodura: Kriminalita na filmovém plátně v období normalizace

ÚHSD, FF UK, Praha 2014

Kolega Pavel Hodura odevzdal práci, která je v mnoha ohledech zajímavá a inspirativní. Zvolená problematika kriminality a násilí v pozdním socialismu svědčí o tom, že se autor orientuje v současných směrech historického bádání na poli moderních sociálních dějin a je schopen zachytit aktuální trendy. Téma kriminality se kolega Hodura rozhodl zpracovat na příkladu děl československé kinematografie druhé poloviny 80. let, a to konkrétně na třech průkopnických snímcích *Pavučina* (1986), *Proč?* (1987) a *Bony a klid* (1987).

Sám fakt, že si autor pro svou bakalářskou práci takto úzce vytyčil pole bádání, považuji za velice chvályhodný a svědčící o Hodurově promyšleném postupu, který mu umožnil zpracovat látku do hloubky a vyhnout se povrchnímu tčkání po pramenné základně. Třem zvoleným snímkům odpovídají i tři kapitoly stati bakalářské práce, které jsou dále symetricky rozděleny každá do pěti podkapitol rozkrývajících okolnosti vzniku filmů, jejich dějovou linii, informace o historických aktérech - filmových tvůrcích a dobové mediální diskuse.

Takto přehledně vystavěné stati, bohužel, příliš neodpovídá úvod celé práce. Z velké části se nejedná o úvod v přísném smyslu slova, jako spíše o před-dějiny problematiky. Nástin vývoje kinematografie od konce 19. století do období normalizace je sice bezesporu zajímavý, nicméně postrádá se zvoleným tématem funkční vztah a zejména pasáže věnované meziválečnému filmu působí výrazně nadbytečně. Nelze si navíc nepovšimnout, že z prvních dvanácti bibliografických poznámek se jedenáct odkazuje k Ptáčkově publikaci *Panorama českého filmu*. Vlastní úvod (s představením problematiky a položením otázek) se nachází až po tomto historickém exkurzu (tj. na s. 11-12). Zde si autor vytýká za cíl “získat vhled do myšlení lidí tehdejší společnosti a prozkoumat tak hranice legitimacy”, nezmiňuje se ale o tom, koho/čeho legitimita má být zkoumána.

Samotné stati se Pavel Hodura zhostil na velmi vysoké úrovni a z pramenů vytěžil přehlednou informaci, kterou byl schopen ucelenou a atraktivní formou předat čtenáři. Zásadní poznámku bych měl jen jednu: ačkoliv se všechny tři filmy kriminalitou zabývají, nejedná se o jediný problém, který je v nich předestřen. Z oněch dalších, které kriminalitu často podmiňují, je třeba zmínit zejm. rozpad rodiny, konzumerismus, odcizení v moderní době, ale vlastně i toxikomanii, která ve svých mnoha podobách ani kriminalizována nebyla. Kolegovi Hodurovi je to známo, ve své práci to reflektoval a analýze podrobil i jiné než kriminální formy jednání. Nabízí se

tedy otázka, proč svazovat tato tři díla právě pod rámec kriminality. Není jejich společným jmenovatelem spíše nová forma společenské kritiky? Filmy a seriály o kriminalitě či násilí (např. detektivní) se natáčely jistě i v 70. letech, nicméně teprve v autorem zvolených snímcích z “perestrojového” období se tato problematika přestala představovat jako jev socialismu cizí, ale naopak vyvěrající z domácích podmínek. Filmy tak implicitně odkrývaly otázky, v čem tkvěla převaha socialismu nad kapitalismem, pokud i v ČSSR existovalo odcizení dělníka od výsledků jeho práce (Proč?), provázanost justice s mafií (Bony a klid) či kriminální toxikomanická subkultura (Pavučina).

Faktickou poznámku k textu bych měl pouze jednu. Ač je to neobvyklé, autor Pavučiny se nejmenoval Zdeněk Zaoral, jak je na mnoha místech práce uváděno, ale Zdenek. Také je škoda, že kolega Hodura zmínil publikace Pauliny Bren či Bílka a Činátlové pouze na konci v seznamu literatury, ale neodkazoval na ně v textu.

Přese všechny poznámky, které jsem k práci kolegy Hodury výše uvedl, bych rád na závěr konstatoval, že se jedná o zdařilý a promyšleně strukturovaný text, který splňuje nároky na bakalářskou práci kladené. Po jazykové a stylistické stránce nemám vůči práci žádných větších námitek. Z pozice oponenta doporučuji bakalářskou práci Pavla Hodury k obhajobě a navrhuji klasifikovat ji známkou “velmi dobrou”.

V Praze, 2. září 2014

Mgr. Jan Kolář

Ústav hospodářských a sociálních dějin FF UK v Praze.